

บทที่

5

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

**The Participation of Community in Developing Eco-tourism at
Bangplee Ancient Market, Bangplee District, Samutprakarn**

พรทิพย์ จุ้ยรอด

Porntip Juirod

บทที่ 5

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

The Participation of Community in Developing Eco-tourism at
Bangplee Ancient Market, Bangplee District, Samutprakarn

พรทิพย์ จุ้ยรอด¹

Porntip Juirod

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี พร้อมทั้งสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่ตลาดน้ำโบราณบางพลีจำนวน 303 ตัวอย่าง โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยสะดวกด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสังคม และเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา นอกจากนี้ได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้างจำนวน 8 คน คือ เจ้าหน้าที่รัฐ 1 คน คณะกรรมการชุมชน 2 คน และประชาชนในชุมชน 5 คน และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การผันแปรทางเดียว (one-way ANOVA) และ t-test ตรวจสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต
[E-mail: pjern2001@yahoo.com]

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคือ 1.ด้านการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น 2.ด้านการร่วมวางแผนและตัดสินใจ 3.ด้านการร่วมสนับสนุนและดำเนินการ และ 4.ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้านด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการร่วมสนับสนุนและดำเนินการการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีรับบัว หรืองานแต่งกายย้อนยุคมากที่สุดเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้กำลังคนมากและเป็นกิจกรรมสำคัญของชุมชนที่ทุกคนมีความภาคภูมิใจในมีส่วนร่วมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชน

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ภูมิลำเนาเดิม สื่อที่ได้รับ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ เพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางสังคม ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านปัญหาการมีส่วนร่วมในชุมชนส่วนใหญ่จะประสบปัญหาด้านการมีเวลา การไม่ได้รับข่าวสารและการประสานงาน การไม่ได้รับโอกาส การไม่เห็นความจำเป็น และการมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ โดยประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่าการไม่เข้าร่วมส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ทั้งนี้ให้คำแนะนำว่าควรมีการจัดการแก้ไขด้านการจัดสรรเวลาให้เหมาะสม การแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงและชัดเจน การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน และรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมพร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง

คำสำคัญ : การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำ การมีส่วนร่วมของชุมชนบางพลี

Abstract

The purpose of this study were 1) to investigate the levels of The participation of community in developing eco-tourism in Bangplee ancient market, Bangplee District, Samutprakarn Province and 2) to investigate the factors affecting the community involvement as well as to explore the problems of community involvement and suggestions. The researcher had collected data from documents and survey research of 303 samples of Bangplee households' at random by convenience method. The quantitative approach was achieved by applying the designed questionnaire tool for personal data, the knowledge and understanding of eco-tourism development and the level of involvement in eco-tourism development to the samples. In addition, the researcher had collected additional data by the purposive structured interview purposive to 8 cases (1 state authority, 2 community's leaders, and 5 community's participants). The Data were analyzed by percentage, frequency, mean, standard deviation, one-way ANOVA, t-test, Scheffe and Pearson Product Moment Correlation through complete package for statistic result. The results of the quantitative study had shown that the majority of the local people had participated in developing eco-tourism in Bangplee Ancient Market at moderate level. It was found that they had all participated in Meeting, Planing ,Perfoming, and Evaluating in moderate level too. Factors affecting their participation were age, length of stay, birthplace, communication channel, and knowledge and understanding in developing eco-tourism at Bangplee Ancient Market by statistical significance at .05 level. While gender, income, occupation, educational level, and social status had no affected to their participation at the statistical significance of .05 level.

The problems of the community participation were concerned with the lack o time, lack of information and contacts, lack of rights and opportunities, lack of needs and lack of knowledge and abilities. However the majority of these respondents people knew that these problems of the community participation community will affect the progress of eco-tourism development in the area. These respondents suggested managing the proper schedule for most members, broadcasting and coordianating all members thoroughly and clearly, listening to all members' opinions, and campaigning all members to participate in eco-tourism development as well as indoctrinating conscious of own community's responsibility to all members.

Key words : Eco-Tourism Development, Floating Market, The participation of community, Bangplee

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยแต่ละปีภาคการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจไทยได้เป็นจำนวนมหาศาลอ้างอิงจากรายงานรายได้ประชาชาติ (NI) ปี 2552 ที่มีการจัดทำรายงานด้านการท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกพบว่า ภาพรวมรายได้จากสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product-GDP) แต่หากพิจารณาผลดีในเชิงมูลค่าเพิ่ม (value added) ด้วยแล้วตัวเลขที่ถูกต้องควรจะไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของ GDP นอกจากนี้สามารถทำให้เกิดการจ้างงานในภาคบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โรงแรมภัตตาคาร การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร รวมถึงการค้าปลีกค้าส่งได้ถึงประมาณร้อยละ 20 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ (เว็บไซต์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) ด้วยเหตุนี้เองทำให้การเปลี่ยนแปลงของภาวะการท่องเที่ยวในประเทศไทยสามารถมีผลกระทบต่อแรงงานค่อนข้างมาก หรืออาจกล่าวได้ว่าประชากรอย่างน้อย 1.2 ล้านคนมีชีวิตความเป็นอยู่พึ่งพิงอยู่กับการท่องเที่ยวโดยตรง โดยในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของไทยเช่นเกาะสมุยหรือภูเก็ต(เว็บไซต์สมาคมระบบขนส่งและจราจรอัจฉริยะไทย)

ในระยะ 10 ปีหลังกระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างสูงโดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดบกและตลาดน้ำสำคัญๆของไทย เช่น ตลาดร้อยปีสามชุก ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ในวันหยุดราชการและวันเสาร์-อาทิตย์จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ร่ำลือถึงอดีตอันเกิดจากความต้องการหลีกเลี่ยงหนีจากกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกศตวรรษที่ 21 ในชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่อันวุ่นวายและสับสนเป็นการชั่วคราว เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์นั้นตอกย้ำทุกอย่างตั้งแต่ความก้าวหน้าของปัจจุบันและอนาคตจนลึมนึกถึงรากเหง้าของวันนี้และวันหน้าการได้เข้าไปท่องเที่ยวในตลาดโบราณต่างๆ เหล่านี้ทำให้คนรุ่นใหม่เหล่านั้นได้รับการเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปในวันว่างๆจากวิถีชีวิตประจำวันในเมืองที่มีแต่ความเร่งรีบและฉาบฉวย โดยตลาดโบราณเหล่านี้ได้สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ด้วยการนำเสนอความหมายของสิ่งที่ผ่านมาแล้วในอดีตที่ไม่สามารถหวนกลับมาได้อีกอันได้แก่ วัตถุ สิ่งก่อสร้าง และรูปแบบการดำรงชีวิตในอดีตที่มีคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมที่ความเป็นไทยของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ถูกปลูกเป็นกระแสขึ้นมา ก็เพื่อพัฒนาต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในรูปแบบที่นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่จะได้มีส่วนร่วมในการรักษาคุณค่าและเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย นอกเหนือจากการได้เข้าไปท่องเที่ยวชมธรรมชาติรับประทาน อาหาร ซื้อของ เดินเล่น ท่องเที่ยว และถ่ายภาพในพื้นที่นั้น (นิตยสารสยามรัฐ)

ภาพที่ 1 การค้าขายทางน้ำของชาวตลาดน้ำโบราณบางพลี

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันตลาดบกและตลาดน้ำโบราณหลายแห่งในประเทศไทย ได้ถูกปิดตัวลงเนื่องจากไม่สามารถปรับตัวแข่งขันกับตลาดค้าปลีกสมัยใหม่ในช่วง ที่เศรษฐกิจไทยฝืดเคืองได้ อีกทั้งมีการตัดถนนเพื่อใช้เป็นเส้นทางสัญจรหลักของ ประชาชนในพื้นที่แทนที่เส้นทางน้ำมากขึ้น ทำให้ตลาดน้ำต่าง ๆ เสื่อมความนิยมลง จนผู้ประกอบการในตลาดมีรายได้จากการค้าขายในตลาดไม่เพียงพอต่อการดำรง ชีวิตในภาวะเศรษฐกิจที่มีค่าครองชีพสูงในปัจจุบัน เป็นผลทำให้ผู้ประกอบการและ ผู้อยู่อาศัยในตลาดหลายรายอพยพไปทำงานต่างถิ่นแล้วปล่อยให้ตลาดเกิดความ ขาดทุนทรุดโทรมไปตามกาลเวลา เพื่อให้ตลาดกลับมาคึกคักและสามารถสร้างรายได้ ให้กับประชาชนในพื้นที่อีกครั้งทำให้เกิดแนวคิดที่จะนำคุณค่าความงดงามของตลาด เรือนไม้โบราณวิถีชีวิตแบบชาวไทยริมน้ำแบบโบราณ และวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีของประชาชนท้องถิ่นมาเป็นจุดขายใหม่ให้กับตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้เข้าเรียนรู้และร่วมอนุรักษ์ตลาดโบราณให้คงอยู่คู่กับคนไทยต่อไปตามแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตลาดน้ำโบราณบางพลีเป็นอีกแห่งหนึ่งที่ประสบปัญหาเรื่องความเสื่อมความนิยม ในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซาและได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่นี้เองด้วยเป็นสถานที่ที่มีประวัติความเป็นมาสำคัญต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

ชาติไทย อีกทั้งยังมีมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและศึกษาอย่างเช่น ประเพณีรับบัวในวันก่อนออกพรรษาที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลก นอกจากนี้การที่คนในชุมชนยังคงยึดรูปแบบวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายที่ผูกพันกับสายน้ำอย่างชาวไทยมาแต่โบราณและยังคงรักษาสภาพแวดล้อมและโครงสร้างของตลาดให้มีสถาปัตยกรรมที่งดงามเหมือนแรกสร้างได้จนถึงปัจจุบัน ถือเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากที่ต่างไกลให้เข้ามาเที่ยวชมตลาดได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ทำให้ตลาดน้ำโบราณบางพลีสามารถดำรงคงอยู่ได้นานกว่า 150 ปี ท่ามกลางสังคมโลกาภิวัตน์ที่ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกวันนี้

ภาพที่ 2 : งานกิจกรรมรับบัวประจำปีของชาวบางพลี

ภาพที่ 3 : งานแต่งกายย้อนยุคของชาวบางพลี

เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้วยการเข้ามาศึกษาวิจัยองค์ประกอบสำคัญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในพ้ันที่ตลาดน้ำโบราณบางพลีให้ส่อดคล่อกักับความต้งการของคนในชุมชน ให้เกดประโยชน่สูงส่ดทางเศรษฐกัถและสัังคมแก่ชุมชนท้งถัถน เกดผลกระทบต่อสัังแวดล่อมและทรพยการธรรมาตณัถน้อยที่ส่ด อัถท้งสามารถรัถกษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนคงอยู่ได้ตลอดไป ดัังค้ากล้าวที่ว้าวถัถชีวิตของคนไทยผูกพ้ันกับสายน้ำและตลาดมาตลอด การจะรู้ได้ว้าชุมชนนัถ ๆ ประชาชนมีความสุขหรอไม่ให้ดูที่ตลาด ถ้าตลาดมีอาหารการกัถนอุมสมบรณัถแสดงว้าชุมชนนัถ ๆ มีความเจรยประชาชนมีความสุข มีความสมบรณัถดี (นถยสารอนถาเนย, 2554)

ว้ถุประสงค้ของการศัถษา

1. เพ่อดัถษาระดบัการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนบรเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษ
2. เพ่อดัถษาป้จยที่มอถพผลต่อการมีส่วนร่วมในการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษของประชาชนในชุมชนบรเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี
3. เพ่อดัถษาป้ญหาและขอเสนอแนะด้านารมีส่วนร่วมของชุมชนในการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษของชุมชนบรเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี

ขอบเขตในการศัถษา

ผู้จยจะทำการศัถษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษบรเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีโดยได้กำหนดดว้แปรในการศัถษาดัังต่อไปนี้

ดว้แปรอัสระ (independent variables)

ดว้แปรอัสระประกอบดว้ ข้อมูลท้ว้ไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความรู้ความเข้าใจเกยว้กับการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษบรเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีซึ่งม้ารายละเอยดดัังต่อไปนี้

ป้จยส่วบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ

ป้จยทางสัังคมและเศรษฐกัถ ได้แก่ อาศัพ รายได้ต่อคร้วเรอ ณ ระดบัการศัถษาสูงส่ด ระยเวลาที่อยู่อาศัย ภูมิลาเนาเดม สถาณะภาพทางสัังคม และส่ื่อที่ด้ารบ

ความรู้ความเข้าใจเกยว้กับการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษ

ดว้แปรตาม (dependent variable)

ดว้แปรตามประกอบดว้ ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการพ้ฒนาการท่องเทยงเชงอนร้กษบรเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีใน 4 ด้าน ดัังต่อไปนี้ 1.การมีส่วนร่วมเข้าประชุม

แสดงความคิดเห็น 2.การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ 3.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและดำเนินการ และ 4.การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตลาดน้ำโบราณบางพลี
2. เพื่อใช้ในการประกอบการวางแผนรณรงค์หรือดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ศักยภาพและความสามารถของประชาชนที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดและให้ชุมชนอื่นนำไปใช้วางแผนและนำผลของการศึกษาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ 10 เขตตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จากประชากรทั้งหมดจำนวน 377 ครัวเรือน โดยได้ใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาวิจัยค่าเฉลี่ยประชากร (Population Mean, μ) ของ วาโร เฟิงส์วส์ดี (2553) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 303 ครัวเรือน โดยกำหนดให้แต่ละตัวอย่างเป็นตัวแทนของแต่ละครัวเรือน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) และได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะจง กับเจ้าหน้าที่รัฐ ตำแหน่งผู้ช่วยนักพัฒนาประจำเทศบาลอำเภอบางพลี 1 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ประชาชนในพื้นที่ 5 คน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดย เป็นคำถามแบบ Likert Scale 5 ระดับ และส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ และคำถามการสัมภาษณ์มีโครงสร้างเจาะลึก ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของตลาดน้ำโบราณบางพลี ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมถึง

วัตถุประสงค์และที่มาของโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีเป็นอย่างไร โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม และความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประสบความสำเร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย อัตราส่วนร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (Frequency) และใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean : $\bar{X}$) และค่าร้อยละ (Percentage) และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติการผันแปรทางเดียว (one-way ANOVA) และกรณีพบความแตกต่างจะใช้การตรวจสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่มและใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรประชาชนบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในหมู่ที่ 10 จำนวน 30 ครัวเรือน หาค่าความเชื่อมั่นของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ตามวิธีการของ Cronbach ปรากฏว่าแบบวัดได้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .967

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีพบว่า ประชาชนตัวอย่างจำนวน 303 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงมีมากกว่าเพศชายเกือบสองเท่า เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.3 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.7 ส่วนใหญ่มีอายุ

ระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.7 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง คิดเป็น ร้อยละ 57.8 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 38.6 ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพในตลาด คิดเป็นร้อยละ 49.2 คนส่วนใหญ่เกิดในอำเภอนี้ คิดเป็นร้อยละ 61.4 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตลาดน้ำโบราณบางพลีมากกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.3 ส่วนใหญ่ได้รับสารจากการชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ผ่านทางผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 37.6

ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี พบว่า ประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี จำนวน 303 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีอยู่ในระดับมากโดยวัดจากคำถาม 12 ข้อ โดยได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.82 โดยมีผู้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในข้อที่ว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ส่วนข้อที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรเน้นการสร้างความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว มีผู้รู้และเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 24.1 ไม่รู้ไม่เข้าใจร้อยละ 75.9

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษามีดังนี้

ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี พบว่าประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี จำนวน 303 ครัวเรือน โดยภาพรวมมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีอยู่ในระดับปานกลาง โดยวัดจากคำถาม 22 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 โดยคิดช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 2.33 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.67 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.68 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีตามลักษณะกิจกรรมเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประชุมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในระดับปานกลาง โดยวัดจากคำถาม 5 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20

ด้านการร่วมวางแผนและตัดสินใจ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในระดับปานกลาง โดยวัดจากคำถาม 5 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

ด้านการร่วมสนับสนุนและดำเนินการ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมสนับสนุนและดำเนินการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในระดับปานกลาง โดยวัดจากคำถาม 7 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57

ด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประเมินและติดตามผลในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในระดับปานกลาง โดยวัดจากคำถาม 5 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 : คะแนนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี

กิจกรรม	คะแนนการมีส่วนร่วม		แปลความ
	$\bar{x}$	S.D.	
ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น	3.20	1.13	ปานกลาง
ร่วมวางแผนและตัดสินใจ	3.33	1.13	ปานกลาง
ร่วมสนับสนุนและดำเนินการ	3.57	1.09	ปานกลาง
ร่วมติดตามและประเมินผล	3.55	1.14	ปานกลาง
ภาพรวม	3.43	1.05	ปานกลาง

ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี พบว่าประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีจำนวน 303 คน มีจำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี ซึ่งแบ่งลักษณะกิจกรรมออกเป็น 4 ด้านคือ 1.ด้านการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น 2. ด้านการร่วมวางแผนและตัดสินใจ 3.ด้านการร่วมสนับสนุนและดำเนินการ 4.ด้าน

การติดตามและประเมินผล พบว่าจำนวนผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้านเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจถึงความสำคัญและเห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีให้คงอยู่เพื่อให้นักท่องเที่ยวและลูกหลานในท้องถิ่นได้ชื่นชมและศึกษาเรียนรู้ตลอดไป อีกทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวยังช่วยเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้นอีกด้วย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่จึงร่วมแรงร่วมใจกันในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในทุกกิจกรรมและทุกขั้นตอนอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการร่วมสนับสนุนและดำเนินการการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีรับบัว หรืองานแต่งกายย้อนยุคมากที่สุดเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมงานมาก ใช้กำลังคน กำลังทรัพย์มาก ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสำคัญของชุมชนที่ทุกคนมีความภาคภูมิใจในมีส่วนร่วมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนได้อย่างทั่วถึงที่สุด

สอดคล้องกับผลการวิจัยของจักรี รุจิขจรเดช (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉริยา ศักดิ์นรงค์ (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการจัดการตลาดการท่องเที่ยว และด้านการจัดการบริการการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในทุกด้านระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก เขียววิชัย (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง อำเภอมืองตรัง จังหวัดตรังในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนได้ร่วมกับเทศบาลนครตรังเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เขตเทศบาลนครตรังอยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษามีดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา สูงสุด อาชีพหลัก รายได้ต่อครัวเรือน สถานะภาพทางสังคม ภูมิสำเนาเดิม ระยะเวลาที่อยู่ สื่อบริการ และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี กับตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ภูมิสำเนาเดิม สื่อบริการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ เพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางสังคม ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาจะพบว่าความแตกต่างของปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่ประชาชนในพื้นที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่จะส่งผลทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีปริมาณที่ต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยและความรู้ความเข้าใจที่ต่างกันยังส่งผลทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีปริมาณที่ต่างกันอีกด้วย ซึ่งเมื่อทำการทดสอบผลการศึกษด้วยการค้นหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson Product Moment Correlation ก็พบว่าประชาชนที่มีอายุมากกว่าหรือมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่นานกว่าจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากบุคคลที่มีอายุมากหรือมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ยาวนาน มักจะมีประสบการณ์หรือเรื่องราวดี ๆ กับพื้นที่เป็นอันมากทำให้มีความต้องการที่จะเห็นพื้นที่ที่ตนเองรักและหวงแหนเจริญก้าวหน้าต่อไป จึงมีความรู้สึกยินดีที่ร่วมพัฒนาชุมชนในทุกโอกาส ในการที่จะพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมในกลุ่มประชาชนที่มีอายุน้อยกว่าหรือมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยสั้นกว่าให้มีส่วนร่วมมากขึ้นนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มนี้เข้ามาปฏิสัมพันธ์บ่อยขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้ได้ซึมซับเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้นจนเกิดความรักความผูกพันกับตลาดมากขึ้นจนไม่รู้สึกถึงไม่แตกต่างจากคนกลุ่มที่มีอายุมากกว่าหรือ

อาศัยอยู่นานกว่า นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกที่ดี ๆ ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จากผู้ที่อายุมากกว่าหรือผู้ที่อยู่อาศัยนานกว่าไปยังอีกกลุ่ม ซึ่งจะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้เพิ่มขึ้นได้อีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก็มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในทางเดียวกันด้วย จึงสมควรจัดให้มีการอบรม ถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา องค์กรด้านการท่องเที่ยว หรือจัดให้มีการดูงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ประสบความสำเร็จแล้วให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ถูกต้อง ครบถ้วนเท่ากันทั้งหมด ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนในพื้นที่มีระดับการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 2 : แนวโน้มและระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยกับระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี

ปัจจัย	แนวโน้มความสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
1. อายุ	ในทางเดียวกัน	ปานกลาง
2. ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	ในทางเดียวกัน	ปานกลาง
3. ความรู้ความเข้าใจ	ในทางเดียวกัน	ปานกลาง

ตารางที่ 3 : เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีกับการได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมจากสื่อประเภทต่าง ๆ

(n = 303)

สื่อที่ได้รับ	n	L	H	$\bar{x}$	S.D
ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว					
สื่อบุคคล					
1. เจ้าหน้าที่เทศบาลชักชวน	53	79.55	90.57	85.06	19.98
2. เพื่อนบ้านชักชวน	55	73.86	83.59	78.73	17.99
3. ผู้นำชุมชนชักชวน	114	71.01	79.34	75.18	22.43
สื่อสาธารณะ					
1. วิทยุชุมชน/เสียงตามสายเชิญชวน	46	63.16	78.80	70.98	26.32
2. ป้ายประกาศเชิญชวน	23	44.30	65.61	54.96	24.64
3. หนังสือขอความร่วมมือ	12	61.65	93.85	77.75	25.33

จากตารางที่ 3 จะพบว่าสื่อบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มากกว่าสื่อสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเหตุนี้การสนับสนุนให้เกิดการสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน การสร้างสัมพันธ์อันดีให้กับคนในชุมชน กับเจ้าหน้าที่รัฐ และกับผู้นำชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มากกว่าอีกทั้งเป็นการประหยัดทรัพยากร ค่าใช้จ่าย อีกด้วย นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการจัดอบรมการเป็นผู้นำชุมชนที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่เทศบาลและประชาชนในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เมื่อประชาชนในชุมชนได้รับการชักชวนจากบุคคลที่ตนเองรักและเคารพนับถือให้เข้าร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็จะรู้สึกยินดีที่จะเข้าร่วมด้วยความเต็มใจมากขึ้น

ตารางที่ 4: เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีกับความแตกต่างของภูมิลำเนาเดิม

(n = 303)

ภูมิลำเนาเดิม	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.
ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว			
1. เกิดในอำเภอนี้	186	80.19	20.47
2. ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น	117	67.99	25.36

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าผู้ที่เกิดในอำเภอนี้จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าผู้ที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น เนื่องจากความรู้สึกผูกพันในพื้นที่เกิดมีมากกว่า การที่จะยกระดับการมีส่วนร่วมของผู้ที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นให้ได้ นั้นต้องทำให้บุคคลผู้นั้นรู้สึกว่พื้นที่นี้ไม่แตกต่างจากพื้นที่ที่ตนเองกำเนิดมาให้ได้ ก่อน สร้างทัศนคติให้บุคคลเหล่านั้นคิดว่าหากร่วมกันพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนได้ลูกหลานเหลนโหลนของพวกเขาเหล่านั้นที่อาศัยจะอาศัยอยู่ที่ต่อไปจะสามารถดำรงคงอยู่ได้อย่างสงบสุขอย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 : ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี

หัวข้อ	ข้อมูล		ลำดับที่
	ใช่	ไม่ใช่	
ปัญหาการเข้าร่วม			
1. ไม่มีเวลา	(ร้อยละ 55.4)	(ร้อยละ 44.6)	5
2. ไม่ได้รับข่าวสารหรือการประสานงาน	(ร้อยละ 55.8)	(ร้อยละ 44.2)	4
3. ไม่ได้รับโอกาส	(ร้อยละ 56.1)	(ร้อยละ 43.9)	3
4. ไม่เห็นความจำเป็น	(ร้อยละ 59.4)	(ร้อยละ 40.6)	2
5. มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ	(ร้อยละ 62.4)	(ร้อยละ 37.6)	1
ผลกระทบของปัญหาไม่เข้าร่วม			
1. ทำให้การพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการ	(ร้อยละ 90.1)	(ร้อยละ 9.9)	1
2. ทำให้การพัฒนาไม่ราบรื่น	(ร้อยละ 88.1)	(ร้อยละ 11.9)	2
3. ทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งภายในชุมชน	(ร้อยละ 88.0)	(ร้อยละ 11.7)	3
4. ทำให้มีนักท่องเที่ยวลดน้อยลง	(ร้อยละ 87.1)	(ร้อยละ 12.9)	4
5. ทำให้สภาพแวดล้อมของเสื่อมโทรม	(ร้อยละ 82.5)	(ร้อยละ 17.5)	5
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการเข้าร่วม			
1. จัดสรรเวลาที่จะตอบต่อการเข้าร่วม	(ร้อยละ 98.0)	(ร้อยละ 2.0)	1
2. แจ้งข่าวสารต่างๆให้ทั่วถึงและชัดเจน	(ร้อยละ 98.0)	(ร้อยละ 2.0)	1
3. สนับสนุนให้สมาชิกได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ	(ร้อยละ 97.0)	(ร้อยละ 3.0)	5
4. รณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกในการรับผิดชอบ	(ร้อยละ 97.7)	(ร้อยละ 2.3)	3
5. รับฟังทุกความคิดเห็น	(ร้อยละ 97.4)	(ร้อยละ 2.6)	4

เหตุผลที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อ้างถึงการไม่สามารถเข้าร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.4 คือการประเมินว่าตัวเองมีความรู้ความสามารถในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สมควรปล่อยให้กับบุคคลอื่นในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการชุมชนน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า ในขณะที่ปัญหาเรื่องอื่นที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อ้างถึงรองลงมา ได้แก่ การไม่เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นในการเข้าร่วมเนื่องจากไม่มั่นใจว่าตัวเองจะทำอะไรได้บ้างหรือความคิดเห็นของตัวเองจะได้รับการยอมรับมากแค่ไหน คิดเป็นร้อยละ 59.4 การไม่คิดว่าตนมีสิทธิใน

การเข้าไปร่วมทำกิจกรรมของโครงการ คิดเป็นร้อยละ 56.1 การไม่ได้รับข่าวสารหรือการประสานงานจากฝ่ายต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 55.8 การไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเข้าร่วมเนื่องจากติดธุระในชีวิตประจำวันมากพออยู่แล้ว คิดร้อยละ 55.4 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่อ้างถึงในการไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่คือการไม่เห็นประโยชน์หรือความสำคัญของการมีส่วนร่วมเพียงพอที่จะสละเวลา อุทิศตัวเอง หรือกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกับชุมชนอย่างเต็มที่และตลอดเวลา แม้จะทราบถึงผลกระทบของการไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ในการแก้ไขปัญหารื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ควรจัดให้มีการณรงค์ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ให้มากขึ้นและทั่วถึงขึ้น โดยต้องกระจายให้ถึงกลุ่มคนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องและยาวนานจนประชาชนทุกคนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญและมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อย่างจริงจังด้วยความสมัครใจ นอกจากนี้ต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นและรับผิตชอบในกิจกรรมร่วมกันตลอดในทุกกระบวนการรวมทั้งต้องรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของคนในพื้นที่เพื่อไปปรับใช้ด้วย เมื่อประชาชนในพื้นที่เห็นว่าความคิดของตนเองได้รับการยอมรับและมีประโยชน์ต่อการพัฒนา ประชาชนเหล่านั้นก็จะพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติการ ทำความคิดของตนเองให้เกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกหวงแหนพื้นที่และต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ที่ตนเองได้ร่วมวางแผนไว้ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- ควรรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเข้ามามีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่โดยประชาชนเองในทุกขั้นตอน ในขณะที่ภาครัฐให้การสนับสนุนด้านความรู้งบประมาณและการประชาสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา
- ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรัก ความผูกพันและความหวงแหนพื้นที่ให้กับประชาชน กลุ่มคนที่มีอายุน้อย ย้ายมาจากภูมิลำเนาอื่น และมีเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่นานนักให้มากขึ้นเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากขึ้น

- ควรสนับสนุนให้มีการสร้างความความสามัคคีในชุมชน มีการติดต่อชักชวนกันร่วมกันกิจกรรมของชุมชนกันอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดอบรมสัมมนาการสร้างความเป็นผู้นำให้กับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
- ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ประชาชนในพื้นที่ให้ทั่วถึงมากขึ้น โดยอาจขอความร่วมมือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวหรือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของไทย หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้เข้ามาช่วยเข้ามาฝึกอบรมประชาชนอย่างต่อเนื่อง
- ควรทำการชี้แจงประชาสัมพันธ์ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักมากขึ้น
- ควรเปิดรับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อบริหารจัดการชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากขึ้น
- ควรส่งเสริมให้มีการปลูกจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยเริ่มตั้งแต่เด็กๆ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- ควรศึกษาผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลีต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และรูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนในพื้นที่ตลาดน้ำโบราณบางพลี
- ควรศึกษาทัศนคติและแรงจูงใจของคนในท้องถิ่นต่อการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี
- ควรศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี
- ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณตลาดน้ำโบราณบางพลี
- ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระหว่างตลาดน้ำโบราณบางพลีกับตลาดน้ำอื่น ๆ เช่น ตลาดร้อยปีบ้านใหม่ ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดร้อยปีสามชุก และตลาดร้อยปีคลองสวน

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ก.ท่องเที่ยวสรุปการจัดทำ NI ท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกของประเทศไทย. http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=2879&filename=index. 15 พฤษภาคม 2554.
- กองบรรณาธิการ. "15 ตลาดบก 16 ตลาดน้ำ." นิตยสารอินทานิยม (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2554) : 94.
- จักรีรุจิจรเดช. 2550. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ." การค้นคว้าอิสระแบบรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานท้องถิ่น วิทยาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิสันต์ ธนะสารสมบูรณ์. 2542. "การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ศึกษากรณี เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภคิชา ไชยแก้ว. 2548. "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหึ่งห้อย: กรณีศึกษาบ้านแสมชาย จ.เพชรบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัทรา มาน้อย. 2545. "การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดลำปาง." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณิชา ทองศาสตรา. 2552. "การมีส่วนร่วมของบุคคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะรัฐศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชนี้จักรช่วย. 2550. "การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ป่าชายเลน กรณีศึกษาตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช." วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัตนวดี จุลพันธ์. 2547. "การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี." วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วโร เฟิงส์วส์ตี. 2553. สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิลาลินี กิ่งแก้ว. 2549. “การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม กรณีศึกษาเมืองเก่าศรีสขนาลัย จังหวัดสุโขทัย.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชน และชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิวัฒน์ศิริ ตักดีวิโรจน์. 2547. “การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมนึก เขียววิชัย. 2550. “การมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลนครตรัง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรังในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.” รายงานการศึกษา อิสระปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมาคมระบบขนส่งและจราจรอัจฉริยะไทย. การท่องเที่ยวไทยแค่6%ของGDPเท่านั้นจริงหรือ?. <http://its.in.th/index.php/the-news/54-stat/4801-6gdp>. 15 พฤษภาคม 2554.
- สำราญ จิตมานะ. 2537. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำสตรีในการพัฒนาชุมชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สิราณี สังคะพัฒน์. 2548. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรงค์ช่วยวงศ์ญาติ. 2547. “ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น : กรณีศึกษา หาดบางแสน 2 อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรรธรณ พันธุ์เนตร. 2541. “การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน : กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.” การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัจฉริยา ศักดิ์นรงค์. 2549. “การมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมกรณีศึกษาตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง.” ปรินญา นิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

BrandAge-thaicoon. “สงครามตลาดเก่า สามชุก-อัมพวา-อ่างศิลา-บ้านใหม่ อยู่มา 100 ปี เพิ่งมีศึก.” นิตยสารสยามรัฐ ฉบับตลาดเก่า-เก่า-เก่า-เก่า แรนด์บรรษัท 61 (27-28 กันยายน 2553) : 37-40.